

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Cur Ecclesia mari, & fideles piscibus comparentur. Sectio X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

foras dabimus, explicauimus illa verba c. 4. *Quis tu mons magne eorum Zorobabel? in planum: ubi Christi de Dæmone illustris victoria memoratur, ut eo loco fusè do-* Zach. 4. 7.
 cuimus. Itaque habes Dæmonem montem magnū appellari: ardēs verò idcirco
 dicitur, quòd inuidia facibus propter hominum salutē inflāmur. Meritò autē
 Dæmon hoc loco montis nomine exprimitur, quoniā cū per tyrānos, principes,
 ac dynastas, & Romani imperij Augustos fidem oppugnauit, quasi mōs magnus
 Ecclesiæ incubuit, eamque mole sua penē opprimere, & obruere videbatur: nā
 etiam ipsi mundani principes ob altitudinē montes dicuntur, veluti Esai. 2. *Et* Esai. 2.
erit in nouissimis diebus preparatus mons domus Domini in vertice montium. Dæmō igitur
 canente tuba secundo Angelo tāquā mons magnus igne ardens missus dicitur
 vel à Deo permissuē, vel aliquis Dæmon præcipuus à Lucifero, in idē quē ca-
 teris Dæmonibus cōspirantibus, in mārē, quodd vel mundū, vel Ecclesiā pro-
 pter baptismi aquā accipe: ad quam oppugnandam Gentiliū principū tyrānide,
 atque potētia instar montis magno impetu ruit. Tū verò tertia pars maris versa
 est in sanguinē, quoniā multi effecti sunt martyres, vitāque, & sanguinē pro
 Christi fide, & religione profuderunt: ut iure tertia pars Ecclesiæ, aut etiā orbis
 sanguine cōspersa apparuerit, mortua etiam est tertia pars creaturarum, quæ in
 mari vivebant, hoc est, multi fideles, qui in mari Ecclesiæ instar pisciū vivebant,
 persecutionum acerbitate deterriti fidem deserentes miserimē perierūt. Tertia
 quoque pars nauū interiit, quoniā multi, qui propter doctrinē & sanctitatis opi-
 nionem inter ceteros eminebant instar nauium, & in Ecclesiæ mari in portum
 salutis reliquos vectare debuissent, tempestatis abrepti, atque ad persecutionis
 scopulos allisi miserandum fidei fecere naufragium. Ecclesia, ma-
ro versum in
sanguinem.
Nauis viri
sunt in Ec-
clesia eximij.

Cur Ecclesia mari, & fideles piscibus comparentur.

SECTIO X.

PER mare paulò antè Ecclesiam, per creaturas in mari viuentes fideles inter-
 pretati sumus: quæ expositio ne cuius ab Scripturā, Patrūque consue-
 tudine abhorreere videatur, sciendum in primis est Ecclesiam meritò appellari
 mare propter baptismi aquas: vnde & mare rubrum illustrissimam fuisse baptis-
 mi figuram docent Tertull. de baptismo: *Populus, inquit, de Agypto liberè expeditus* Tertul.
vim Regis Agypti per aquam transgressus euadit, ipsum Regem cum totis copijs aqua extin- Baptismus in
xit, quæ figura manifestior in baptismi sacramento, liberantur de seculo nationes per aquā sci- mari rubro
licet. & Diabolum damnatorem pristinum in aqua oppressum derelinquit. figuratus.
Origen.
 s. super Numeros, D. Ambros. lib. de iis, qui mysteriis initiantur c. 3. & alij: pro-
 bantque ex verbis illis Paul. 1. Cor. 10. *Quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt,* D. Ambros.
& omnes mare transierunt, & omnes in Moysē baptizati sunt in nube, & in mari. 1. Cor. 10. 1.
Ad-
uerit, inquit Ambros. quod in illo Hebræorum transitu iam tunc sacri baptismatis figura præ-
cesserit, in quo Agyptus perijt, & Hebræi euasit: quid enim aliud in hoc quotidie sacramen-
to docemur, nisi quia culpa mergitur, & error aboletur? Quoniā igitur baptismus ma-
 re est merito Ecclesia ratione baptismi, per quem pater in Ecclesiam ingressus,
 appellatur mare: ex quo etiam fit, ut eodem nexu Ioannes viros in Ecclesia exi-
 mios naues appellauerit. Vnde naues illæ poma portantes Iob. 9. veteres Patres, Viri sancti,
 Patriarchæ, Prophetaeque fuerunt, qui mare Christi figuris, vaticinijsque plenif- naues.
 simi tanquam naues pōnis dulcissimis refertæ ad nos tam felicitis nuntij odorem
 suauissimū transmiserunt. Quid ni magni in Ecclesia heroēs naues dicantur cum
 potentes seculi principes etiam naues appellentur, iuxta illud Psal. 47. *In spiritu* Psal. 47. 8.
vehementis conteres naues Tharsis: hoc est, ut interpretatur D. Hieronymus, humilia- D. Hieron.
 bis superbiam gentium: quotquot igitur à fide deficiunt totidem siue naues

grandiores, siue minora nauigia naufragium facere à Ioanne memorantur. A

1. Tim. 1. 18.

qua nauis similitudine non abhorruit Paulus cum dixit 1. Tim. 1. Hoc præceptum commendo tibi fili Timothee secundum præcedentes in te prophetias, ut milites in illa bonam militiam, habens fidem, et bonam conscientiam, quam quidam repellentes circa fidem naufragauerunt.

II. Verum quoniam Ioannes non tantum hoc loco nauium mentionem fecit, sed etiam creaturarum in mari uiuentium, hoc est, piscium, per quos fideles intelleximus, eam quoque appellationem, quæ fidelium est peculiaris, Patrum monumentis testatam esse comprobemus. Mitto D. Ambrosium libro 5. Hex. capite sexto, ubi in uniuersum omnes homines pisces esse probat ex Euangelio Mar. 13. ubi Christus ait regnum caelorum simile esse reti misso in mare, & ex omni genere piscium congreganti: & ex illis verbis Christi ad Petrum Luc. 5. *Duc in altum, & laxate retia*: posset etiam afferri illud eiusdem Christi ad Petrum, & Andream Mar.

Fideles cur dicantur pisces.

D. Ambr.

Mat. 13.

Luc. 5. 4.

Mat. h. 4. 19.

Tertull.

4. Venite post me, & faciam uos fieri pisces hominum. Hac igitur uniuersorum hominum appellatione prætermittam Tertullianus docet peculiari ratione fideles idcirco creaturis in mari uiuentibus conferri, quod per baptismum regenerentur, nec nisi in baptismi fide, sicut etiam nec piscis nisi in aqua, possint uiuere. Id quod libro de baptismo contra Quintillam, quem Tertulliani esse dubitari non potest, his uerbis ostendit confirmat, sed nos pisciculis secundum i. x. h. u. nostrum Iesum Christum in aqua nascimur, nec aliter quam in aqua permanendo salui sumus: ita Quintilla monstratissima, cui nec integre quidem docendi eius erat, optime norat pisciculos necare de aqua auferens. Disputat enim eo libro Tertullianus aduersus Quintillam feminam hæresis illius nefariæ auctorem, quæ baptismum ad salutem necessarium esse pernegabat: quam feminam Tertullianus initio statim eius libelli: appellat viperam, & aspidem

Quintilla hæresis.

D. Hieron.

Iob. 12. 7.

quod baptismi aquas fugeret, Nam, inquit, serpens uiperam, & aspides, ipsique reguli serpentes arida, & in aqua siccantur. Eadem est D. Hieronymi sententia in commentariis super Iob in uila uerba e. 12. Nimirum interroga iumenta, & docebit te: & uolatilia caeli, & indicabunt tibi. Loquere terra, & respondet tibi, & narrabunt pisces mari: ubi duas eius appellationis rationes affert, Volucres, inquit, sunt, qui sursum corda habent, & caelestia concupiscunt, vel qui abuiam Christo in aëra ex mortuis ituri sunt: pisces uero, qui inter fluctus mundi istius, tempestatesque natantes sibi loca aternitatis, & quietis prospectant: uel illi pisces intelligendi sunt, qui per aquam uitam accipiunt, qui confestim de fonte baptismi migrant ad Christum. Idem docet Diuus Ambr. libro tertio, de uirginibus in calce libri, & libro tertio, de Sacramento. e. 1. & D. August. tract. 123. in Ioanem.

D. Ambr.

D. August.

Christus p. s. u. dicitur.

Quod uero Tertullianus loco citato Christum, i. x. h. u. id est, piscem appellat, alij quoque Patres tradiderunt, docentque adumbratum fuisse in pisce illo aspo, quæ super prunas positum discipuli reppererunt in litore, ubi Christus se iterum Petro, & aliis quibusdam discipulis post resurrectionem ostendit. Ioan. 21. Et quidem non caret mysterio, quod Christus i. x. h. u. Græcè appellatur, quoniam eo Græcè eo nomine nomen ipsum Christi, Diuinitatque symbolice comprehenditur: omnibus enim eius nominis literis, si singula reddas nomina, hanc sententiam conficies, i. n. s. u. s. x. p. i. s. t. u. s. d. e. i. u. s. o. s. u. a. t. u. s. hoc est, Iesum Christum Deum filium saluatorem: & obseruauit diuus Augustinus libro decimo octauo de ciuitate capite uigesimo tertio, ubi refert uirum clarissimum Flavianum hominem facillimæ facundia, multaque doctriua, cum de Christo colloqueretur, Græcè sibi codicem protulisse carmina Sibyllæ Erythrææ continentem, & quodam loco ostendisse in capitibus uersuum ordinem literarum ita se habentem, ut ea infra, quæ commemorauimus, ordine legerentur, easdemque literas nomen hoc Græcum i. x. h. u. s. id est, piscis componere: In quo nomine, inquit, mystice intelligitur Christus, eo quod

in huius

in huius mortalitatis abyſſo velut in aquarum profunditate vivis, hoc eſt, ſine peccato eſſe poſſe-
rit. Porro Sibyllæ carmina, quæ Auguſtinus commemorat, huiusmodi erant.

Ἰδρῶσαι γὰρ χθῶν, κρισιῶς σημεῖον ὅτ' ἔσται
Ἡξει δ' ἕρανόθεν βασιλεὺς αἰῶσιν ὁ μάλιστα
Σάρκα παρὼν κρινεὶ πάντων, ἢ κομὴν ἄπαντα.
Οὐλοῦται δὲ θεὸν μέροτες πικροὶ καὶ ἀπικροί.
Υἱοὶ μετὰ τῆς ἀγίας ἐπιτέρμα θεόνοιο
Σαρκοφοραν, υἱοῦ δ' ἀνθρώπων ἐπιβήματα κείνει.
Χέρος ὅτ' αἰ ποτὲ κόσμος ὅλος ἀκρωθῆαι γένηται.
Ρίψουσι τ' εἰδῶλα βροτοὶ καὶ πλῆστοι ἄπαντα.
Ἰγνεῶν ῥήξει τε πύλας εἰρκῆς αἰδαο.
Σάρξ τότε πᾶσα νεκρῶν ἐς ἐλευθέριον φάος ἦξει.
Τὸς ἀγίους ἀνόμους τε τὸ πύρ αἰῶσιν ἐλέγξει.
Ὅτι πῶσα περ ἑσθῆς ἐλάθει, τότε πάντα λαλήσει.
Στήθεα γὰρ ζοφώεσσι θεὸς φωτῆσιν ἀνοίξει.
Θρησκός δ' ἐκπαύται ἔσται, καὶ βρῦγγμος ὀδύνηται.
Ἐκλείψει σέλας ἡλίος, ἄστρον τε χορεύει.
Οὐρανόθεν εἰλείξει, μή τις δὲ τε φεγγὺς ὀλείεται.
Υἱὸς δ' ἐκ πύλων ἐκείνων, ὀλεῖ δ' ἄψωμάτω ἑσθῶν.
Υἱὸς δ' ἐκ πύλων ἐκείνων, ἄνθρωποι σφαινεύεται.
Ἰσα τ' ὄρη πεδίοις ἔσται, καὶ πᾶσα θάλασσα.
Οὐκ εἰς πλεῖν ἦξει, γῆ γὰρ φρυχθεῖσα κεραυνῶ.
Σύν πηγαῖς ποταμοὶ κεχλάζοντες λείψουσι
Σάλπιγγ' δ' ἕρανόθεν φωνῆν πολυβρῆνον ἀφίσει.
Ὀρύσσει μῦθος μέλλων, καὶ πύματα κόσμου.
Ταρταρόθεν δὲ χάος ἔσται δειξίτηρ ἰαχάουσα.
Ἡξει δ' ὅτι ἐκμαθεῖς ἐκαστὴν ἀπαντες.
Ρεύσει δ' ἕρανόθεν πύλας πύλων, ἡ δὲ γὰρ θεῶν.

Sibyllæ car-
mina accu-
sata.

Horum carminum primas si accipias literas, efficies à nobis superius com-
memorata sententiam, quam per compendium in nomine Græco ἰχθῆς contineri
diximus. Ea verò, vt intelligas, eodem artificio, mysterioque seruatò, sic Latine
poteris reddere.

Indicij signum tellus sudoribus edet.
Ex celo veniet rex tempus in omne futuris:
Scilicet vt carnem omnem, vt totum iudicet orbem.
Vnde Deum fidei, diffidentesque videbunt
summum cum sanctis in seculi sine sedentem:
Corporum animas hominum quo iudicet: olim
Horrebit totus cum densis vepribus orbis.
Rejicient & spes homines, simulacraque cuncta:
Incer. Et que fores flamma ingens carceris Orci.
Sanctorum, ne omnis caro liber a reddita lucem
Tunc repetet: semper cruciabit flamma celestos.
Vique quis oculis peccaverit, omnia dicet,
Sub lucemque Deum reserabit pectora clausa.
Dentes stridebunt: crebrescent undique luctus:
Et lux deficiet, solémque, nitentiæque astra,
Involuet calos, & luna splendor obibit.

Fossas attollet, iuga deprimet ardua montes,
 Impediētque nihil mortales amplius altum.
 Longa carina fretum non scindet: montibus arua
 Ipsa aquabuntur: nam fulmine torrida tellus,
 Vnāque & sicci fontes, & flumina hiabunt:
 Sydereisque sono tristi tuba clanges ab oris,
 Orbe gemens facinus miserum, variosque labores.
 Tartareūque chaos monstrabit terra dehiscens.
 Et coram hic Domino reges sistentur ad vnum.
 Reddetur calis ignisque, & sulphuris annus.

Tertio Angelo tuba canente stella magna, quæ dicebatur Absinthiū,
 cecidit in tertiam partem fluminum, & in fontes aquarum,
 quæ in absinthium conuersæ fuerint.

S E C T I O XI.

I. Vbi tertius Angelus tuba cecinit, vidit Ioannes cecidisse de cælo stellam magnam ardentem tanquam faculam, seu, vt habetur Græcè, quasi lapidem, cecidisseque in tertiam partem fluminum, & in fontes aquarum: quæ stella dicebatur Absinthium: factamque statim fuisse tertiam partem absinthium, hoc est, instar absinthij amarissimam, eamque ob causam multos homines perisse. Tertius hic Angelus tertium cõcionatorum ordinem in tertia Ecclesiæ etate significat: quorum prædicationi Hæretici restiterunt: sicut secundo Angelo Tyranni, ac Principes, vt superius diximus: nec enim tantum fidem nostram impugnavit Principum, Tyrannorumque potentia, sed etiam Hæreticorum insania, qui post tyrannorum persecutionē longè difficilior, atque funestius bellum aduersus Ecclesiam susceperunt. Itaque hoc loco per stellam magnam ardentem tanquam faculam hæreticorum principes designantur. Est enim Ecclesia veluti cælum quoddam, quod viris doctrina præstantibus quasi syderibus micat, quæ quidē sidera cadere dicuntur, cū in peccata, hæresimque potissimum delabuntur, quemadmodum docet D. Greg. lib. 32. Moralium c. decimo quarto, tractans illud Apocalypsis duodecimo, cum dicitur draco traxisse cauda tertiam partem stellarum. *Calum, inquit, Ecclesia est, quæ in hac nocte vite præsentis dum in se innumeratas sanctorum virtutes continet, quasi radiantibus syderibus fulget: quare stellas de cælo in terram cadere est nonnullis relicta spe cælestium draconis duce ad ambitum gloriæ secularis inhiare: vnde Danielus cap. 8. sub Regis Antiochi specie aduersus hanc draconis caudam loquitur, dicens: Deiecit de fortitudine, & de stellis, & cõculcavit eas, De fortitudine enim, & de stellis dicitur, cū nonnullos & luce insitiæ splendentes, & virtute operis robustos frangit. Hæc ille. Huiusmodi igitur stellæ potissimum sunt hæresum auctores, & principes: vnde & Iudas in sua epistola canonica, eos sidera errantia vocavit: qui tametsi stellæ propter doctrinæ splendorem prima facie videantur, tamen non vt stellæ lucent, sed vt faculæ tantum ardent, est enim faculæ lumen obscurum, fumoque permixtum: sic enim Hæreticorum dogmata non illustria, sed tenebrosa sunt, tantumque speciem quandam luminis, hoc est veritatis præferentia, fumo tamen, ac tenebris permixta, quibus eius sectatores inuoluuntur præter superbiam etiam, & fastum, qui fumo ipso exprimitur: iactant enim Hæretici doctrinam, populique rumusculos conlectantur, cū à Christiana humilitate longè abhorreant, itaque nihil aliud, quam fumos vendunt.* Meritò

verò

Tertius Angelus tertium cõcionatorum ordo.

Ecclesia calum, Doctores sidera dicuntur.

D. Gregor.

Hæresum auctores sidera errantia. Iuda 1. 13.